

Til Justitsministeriet

Høringssvar fra Danmarks Medie- og Journalisthøjskole til udkast til bekendtgørelse om betaling for udlevering af dokumenter mv. efter offentlighedsloven

Til kapitel 1 om betaling for aktindsigt:

Ifølge Justitsministeriets udkast skal der også kunne kræves gebyr fra borgere, der anmoder om indsigt i oplysninger, der er registreret om deres egne personlige forhold (egen acces). Ifølge § 2 kan betaling for egen acces dog ikke kræves første gang, der udleveres dokumenter til den pågældende ansøger.

Bestemmelsen ligner en regel i den gamle bekendtgørelse fra 1986 om betaling for egen acces i form af "afskrifter og fotokopier". Den gamle bestemmelse giver dog ikke mulighed for at opkræve betaling for elektronisk formidling af aktindsigt, og den er i øvrigt blevet overhalet af persondataloven fra 2000, der ikke giver mulighed for at opkræve gebyrer for egen acces ved offentlige myndigheder jf. lovens § 34, stk. 2.

Det virker urimeligt, at en myndighed skal kunne kræve betaling, når en borger ønsker at kontrollere, hvilke oplysninger myndigheden har registreret om borgeren. Det virker heller ikke gennemtænkt, eftersom borgere typisk har ret til gratis indsigt i de samme oplysninger efter persondataloven. En myndighed må ikke udnytte borgernes ukendskab og skal formidle indsigt efter den lov, der giver borgeren den bedste retsstilling.

Hvis myndigheder skulle finde på at benytte den foreslåede bestemmelse vil det kræve ressourcer at holde styr på, om en borger anmoder første gang. Det er i øvrigt uklart, om kriteriet "første gang" gælder samme dokumenter, samme sag eller alle anmodninger fra borgeren til den pågældende myndighed. Det må derfor af flere grunde anbefales, at denne bestemmelse udgår.

Til kapitel 2 om betaling for dataudtræk og databeskrivelser:

Ifølge § 5, stk. 2 kan en myndighed ved udlevering af dataudtræk i databaser, som føres af andre, opkræve de omkostninger, som myndigheden skal betale. Der er ikke angivet nærmere kriterier for sådanne gebyrkrav.

Erfaringer viser, at myndigheder ved udlicitering af databehandling har krævet meget høje priser selv for ukomplicerede dataudtræk, som myndigheden ikke har taget højde for i kontrakten med virksomheden. Offentlighedskommissionen gav i betænkningen fra 2009 udtryk for, at myndigheder i forbindelse med udlicitering bør søge at få bestemmelser i kontrakten om dataudtræk, der sikrer en pris svarende til de direkte, faktiske omkostninger ved sammenstillingen. (betænkning 1510.2009 side 373 og 811).

Der er gået fire år siden Offentlighedskommissionens anbefaling, og det må nu kunne forventes, at myndigheder ved udlicitering af databehandlingsopgaver har sikret, at dataudtræk kan foretages som en almindelig ydelse. Det strider mod sund fornuft, hvis udlicitering fører til højere omkostninger for dataudtræk. Hvis en myndighed skulle have gennemført udlicitering, der betyder ekstra omkostninger til dataudtræk, bør myndigheden selv bære ansvaret. Sådanne omkostninger bør ikke belaste borgere og virksomheder, der ønsker at bruge retten til dataudtræk. Bekendtgørelsens § 5, stk.2 bør derfor udgå.

Offentlighedslovens nye regel om datasammenstilling spiller sammen med EU-direktivet om videreanvendelse af den offentlige sektors data (PSI). Gebyrkrav, der går udover de marginale omkostninger ved en datasammenstilling, vil være i strid med PSI-direktivet fra EU, der bliver forpligtende efter ændringer i 2013, jf. Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/37/EU af 26. juni 2013 om ændring af direktiv 2003/98/EF om videreanvendelse af den offentlige sektors informationer.

Direktivets hovedregel om gebyr lyder: "Såfremt der opkræves gebyr for videreanvendelse af dokumenter, skal gebyret begrænses til de marginale omkostninger ved reproduktion, tilrådighedsstillelse og formidling af dokumenterne" (art. 6, stk. 1).

PSI-direktivet har bl.a. til formål at bidrage til økonomisk vækst ved at fremme videreanvendelse af offentlige myndigheders data til nye tjenester. Høje gebyrkrav for dataudtræk uden objektive og gennemsigtige kriterier vil hindre realisering af direktivets formål.

Med venlig hilsen

Oluf Jørgensen
Forskningschef